

หากมีปัญหา กรรมการทุกฝ่ายช่วยกันแก้ปัญหา

- กัดค้นความรู้สิ่งใหม่ ๆ และประสบการณ์มาช่วยแก้ปัญหา
- การปฏิบัติตามกฎกติกาในการอนุรักษ์ป่าไม้
- ตั้งกฎระเบียบของคณะกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

กำหนดรูปแบบร่วมกัน

1. กำหนดรูปแบบตั้งกฎกติกา การอนุรักษ์ป่า
2. ทำการแนะนำขยายเครือข่ายสู่ชุมชน
3. การจัดทำรูปแบบร่วมกันเป็นแนวทางเดียวกัน

เลือกทางที่ดีที่สุด

1. ทำความเข้าใจกับชาวบ้านเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในวันข้างหน้า
2. อยากให้มีความสามัคคีกันให้มาก

ปัจจัย / จุดเด่นของกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนบ้านเจดีย์

อาชีพส่วนใหญ่ของราษฎรในหมู่บ้านเจดีย์ จะประกอบอาชีพทำนาถึง 95% หลังจากหมดฤดูการทำนา ชาวบ้านจะนิยมปลูกพืชผักสวนครัว เช่น หอม กระเทียม พริก ผักกาด ยาสูบ ถั่วต่าง ๆ และหาของป่า ฯลฯ เนื่องจากต้องรอผลผลิต จึงทำให้ชาวบ้านบางส่วนเข้าไปหาของป่า เช่น พิน เพื่อนำมาเป็นเชื้อเพลิงในการหุงหาอาหารในครัวเรือน เพราะในสมัยนั้นยังไม่มีก๊าซหุงต้ม ยังต้องอาศัยเชื้อเพลิงส่วนใหญ่มาจากพิน ประกอบกับมีโรงบ่มใบยาอยู่ในตัวอำเภอ ซึ่งในการบ่มใบยา ต้องใช้เชื้อเพลิงเป็นจำนวนมาก เพราะในสมัยนั้นยังไม่มีถ่านลิกไนต์ อีกทั้งอาชีพของชาวบ้านประกอบอาชีพปลูกยาสูบ จึงทำให้มีอาชีพการค้าสิน (หลั้วฉัตร) ส่งขายโรงบ่มใบยา จากปัจจัยข้างต้น จึงทำให้ป่าไม้ถูกทำลายและทั้งนี้ไม่มีใครปลูกป่าทดแทน จึงทำให้เกิดผลกระทบ ดังนี้

1. ป่าไม้ถูกทำลาย เป็นเหตุให้เกิดภูเขาหัวโล้น (เพราะ ไม่มีใครปลูกป่าทดแทน)
2. ในฤดูแล้ง จะทำให้ขาดแคลนน้ำที่ใช้สำหรับอุปโภค บริโภค
3. ในฤดูฝน จะทำให้น้ำป่าไหลหลาก เนื่องจากไม่มีป่าไม้ช่วยดูดซับน้ำ

ประกอบกับชาวบ้านส่วนใหญ่ เข้าไปจับจองพื้นที่ในการประกอบอาชีพทำไร่เลื่อนลอย และขยายการทำไร่เลื่อนลอยเพิ่มมากยิ่งขึ้น เป็นเหตุให้เกิดการทำลายป่ามากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ คณะกรรมการของหมู่บ้านเห็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบุกรุกป่าไม้ และได้ประชุมหารือกันเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันและลงมติว่าพื้นที่ ที่ชาวบ้านได้จับจองไว้ นั้น ให้เป็นที่สาธารณประโยชน์ของส่วนรวมภายในหมู่บ้าน เช่น การเลี้ยงสัตว์ โคชนึ่ง ให้กรมที่ดินของอำเภอเชียงกลางได้เข้ามาทำการรังวัดที่ดิน เพื่อออกเอกสารสิทธิ์เป็นที่สาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน

จนกระทั่งในปี พ.ศ.2540 ระบุชัดเจนว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นเอกสารหนังสือสำหรับที่หลวง ซึ่งมีได้เป็นไปตามเจตนารมณ์อันแท้จริงของชาวบ้าน เพราะเจตนารมณ์อันแท้จริงของชาวบ้านคือ ต้องการให้เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ภายในหมู่บ้าน ประกอบกับทางสุขาภิบาลสกอน อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน ให้ใช้ที่ดินผืนนี้เป็นที่ทิ้งขยะของอำเภอเชียงกลาง ทำให้เกิดมลภาวะต่างๆ แก่ชุมชน อาทิเช่น น้ำปนเปื้อน พาหะนำโรค กลิ่นรบกวน

เหตุสืบเนื่องมาจากปี พ.ศ.2538 ทางสุขาภิบาลสกอน ได้รับงบประมาณจากกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ในการสร้างบ่อฝังกลบขยะมูลฝอย ของ

อุทยานบาลสภากอน โดยใช้พื้นที่ดังกล่าว จำนวน 410 ไร่ 3 งาน 37 ตารางวา โดยมี บริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง ได้มาทำการศึกษาวิจัยพื้นที่ดังกล่าว โดยขอความร่วมมือจากชาวบ้านให้นำทางและบอกเขตแดน ซึ่งชาวบ้านมีทราบดีว่าเหตุการณ์ครั้งนี้เป็นโครงการก่อสร้างบ่อฝังกลบขยะ ชาวบ้านจึงมาทราบข้อเท็จจริงจากเจ้าหน้าที่ของบริษัทเอกชนที่ มาสำรวจในครั้งนั้นว่า ที่ดินดังกล่าวจะใช้เป็นสถานที่ก่อสร้างบ่อฝังกลบขยะ ซึ่ง สถานที่แห่งนี้ (ป่าชุมชนม่อนพระเจ้า) เป็นเอกสารสิทธิ์สำหรับที่หลวง ซึ่งอยู่ในความดูแลของกระทรวงมหาดไทย มิได้เป็นป่าสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้านตามที่หมู่บ้านเข้าใจ ซึ่งผลการศึกษาวิจัย ระบุว่าพื้นที่ดังกล่าวอยู่ห่างจากชุมชน ซึ่งจะไม่เกิดผลกระทบใด ๆ ทั้ง ถิ่นจากการสร้างบ่อฝังกลบขยะ แต่ขัดแย้งกับความเป็นจริง ทำให้ชาวบ้านในชุมชน รวมตัวกันคัดค้าน โครงการสร้างบ่อฝังกลบขยะ แต่ทางหน่วยงานราชการยังยืนยันที่จะ สร้างบ่อฝังกลบขยะในพื้นที่ดังกล่าวให้ได้ ชาวบ้านในชุมชนจึงรวมตัวกันคัดค้านการ สร้างบ่อฝังกลบขยะทางราชการจึงได้จัดทำประชาพิจารณ์ขึ้น ในวันที่ 5 สิงหาคม 2541 ผลสรุปให้ย้ายสถานที่ก่อสร้างโครงการบ่อฝังกลบขยะไปในที่ใหม่ ชาวบ้านในชุมชนจึง มีความพึงพอใจ จึงทำให้เป็นปัจจัยหลักสำคัญทำให้ชาวบ้านในชุมชน มีจิตสำนึกในการ อนุรักษ์ป่าชุมชนม่อนพระเจ้าแห่งนี้ โดยรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบ้านเจดีย์ โดยมีสมาชิกเริ่มแรก 13 คน และสมาชิกแบ่งออกเป็น 13 สาย เพื่อระดมเงินออมทรัพย์ แล้วให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อนำดอกผลมาช่วยเหลือสมาชิก

สรุปกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการป่าไม้ที่ประสบผลสำเร็จของชุมชนบ้านเจดีย์

1. มีการออกกฎกติกาของป่า และตัดไม้ป่าคุ้มครอง
2. มีการแบ่งเขตป่าชุมชนออกเป็น 2 ส่วนคือ แบ่งเป็นเขตป่าอนุรักษ์¹ และป่าผ่อนปรน² เพื่อนำทรัพยากรป่าไม้มาใช้ประโยชน์ เช่น นำมาเป็นเชื้อเพลิง เป็นต้น
3. มีการตรวจสอบป่า โดยมีคณะกรรมการทั้งหมด 20 คน ประกอบไปด้วย ประธาน รองประธาน และคณะกรรมการอีก 18 คน
4. เมื่อมีการแบ่งพื้นที่ป่าอนุรักษ์ และเขตป่าผ่อนปรนเรียบร้อยแล้ว ได้มีการออกหนังสือ แจ้งเขตพื้นที่ป่าไปยังชุมชนที่มีพื้นที่ติดต่อกัน และแนบกฎ - กติกาต่าง ๆ ไปด้วย เพื่อให้ผู้นำชุมชนรับทราบและประชาสัมพันธ์ต่อไป
5. มีการทำแนวกันไฟ
6. มีการทำหลักแนวเขตป่าชุมชน
7. ทำนบกั้นน้ำ
8. หอสังเกตการณ์
9. บวชป่า
10. การปลูกป่าทดแทนในวันสำคัญต่าง ๆ

ในการจัดกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ยังมีปัญหาอุปสรรคหลายประการ เช่น

1. การเผาป่าของคนที่มีที่ดินติดต่อกับป่าชุมชน ทำให้เกิดไฟลุกลามมายังป่าชุมชน
2. การจัดแบ่งป่าชุมชนในตอนแรก ผู้นำชุมชนไม่ได้ประสานลูกบ้านและผู้ที่เกี่ยวข้องทำให้เกิดปัญหาขัดแย้งในชุมชน
3. ปัญหาการลักลอบตัดไม้ ต่อดัชนีของคนในชุมชนบางคน เนื่องจากไม่เข้าใจกฎ - กติกา

หมายเหตุ 1 : ป่าอนุรักษ์ คือ เขตพื้นที่ป่าสงวนไว้ไม่ให้ราษฎรไปบุกรุกหรือทำลาย
 2 : ป่าผ่อนปรน คือ เขตพื้นที่ป่าที่ให้ราษฎรสามารถใช้ประโยชน์จากป่าได้ แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการของหมู่บ้าน

รูปแบบการจัดการป่าไม้ที่ประสบความสำเร็จของหมู่บ้านเจดีย์ ที่เหมาะสมในการนำไป
ใช้ขยายผลเพื่อพัฒนาเครือข่ายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้แก่

1. รูปแบบการจัดการป่าไม้

- 1.1 การจัดกิจกรรมบวชป่า
- 1.2 การจัดทำแนวเขตป่าชุมชน
- 1.3 การจัดทำแนวกันไฟ
- 1.4 การจัดกิจกรรมทำท่อนบั้งน้ำ
- 1.5 การจัดหอสังเกตการณ์
- 1.6 การแต่งตั้งคณะกรรมการพิทักษ์ป่า
- 1.7 การออกกฎกติกา การอนุรักษ์ป่าร่วมกัน

2. รูปแบบการจัดตั้งองค์กรกลุ่มที่สืบเนื่องมาจากการอนุรักษ์ป่า " ม่อน-พระเจ้า "

- 2.1 กลุ่มออมทรัพย์เพื่อพิทักษ์สิ่งแวดล้อม
- 2.2 กลุ่มสหกรณ์ร้านค้าชุมชน
- 2.3 กลุ่มออมทรัพย์ที่จะ
- 2.4 กลุ่มสตรีเจดีย์ทอผ้า ไท - ยวน

ขั้นตอนการนำรูปแบบการจัดการป่าไม้ที่เหมาะสมของหมู่บ้านเจดีย์ ไปขยายผล
ในการนำรูปแบบการจัดการป่าไม้ไปขยายผลได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. สร้างวิสัยทัศน์ให้แก่ผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อสร้างความ
ตระหนักและศึกษาถึงการอนุรักษ์ป่าไม้ โดยมีผู้นำเข้าร่วมโครงการ คือ ผู้นำของชุมชน
บ้านเจดีย์ คณะกรรมการป่าไม้ ผู้นำบ้านส้อ ผู้นำบ้านเจดีย์ 1 ณ ป่าม่อนพระเจ้า
2. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์ป่าระหว่างชุมชนบ้านเจดีย์และชุมชน
บ้านส้อเด่นพัฒนา เพื่อจะได้ทราบถึงแนวทางในการจัดระบบป่าไม้ ปัญหาการอนุรักษ์ป่า
ไม้ และผลที่ได้จากการอนุรักษ์ป่าไม้ร่วมกัน
3. นำตัวแทนกลุ่มชุมชนบ้านส้อเด่นพัฒนา และบ้านเจดีย์ 1 เข้าร่วมการขยาย
เครือข่ายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ณ ป่าชุมชนม่อนพระเจ้า ตัวแทนจากกลุ่มได้
ศึกษารูปแบบการจัดการป่าไม้ เช่น การทำแนวกันไฟ การทำท่อนบกน้ำ หอดสังเกต
การณ์ การวางแผนเขตแดน แลกเปลี่ยนความรู้ กำหนดปัญหา หาข้อสรุป และสร้าง
ความร่วมมือเชื่อมโยงต่อเนื่องซึ่งกันและกัน

รูปแบบที่นำไปขยายผลเครือข่ายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบ้านส้อเด่นพัฒนา ได้คือ

1. การสร้างแนวกันไฟ จากการดำเนินงานในพื้นที่ป่าชุมชน "ม่อนพระเจ้า" ทางกลุ่ม
ชุมชนบ้านส้อเด่นพัฒนา ได้นำรูปแบบไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ของตนเอง คือ จัดทำแนว
กันไฟบนพื้นที่ต้นเขา เพื่อป้องกันการลุกลามของไฟป่าในฤดูร้อน
2. จัดทำป้ายแสดงแนวอาณาเขตพื้นที่ของป่าชุมชน เพื่อทราบแนวเขตที่ชัดเจน
3. ตั้งคณะกรรมการตรวจป่า เพื่อป้องกันและรักษาป่าไม้

ข้อสรุปเกี่ยวกับข้อค้นพบของทีมวิจัย จากการศึกษารูปแบบการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนบ้านเจดีย์

ความรู้เดิม

- ชุมชนบ้านเจดีย์มีกิจกรรมร่วมกันแบบระบบเครือญาติ
- ชุมชนมีการอนุรักษ์ป่าชุมชน " ม่อนพระเจ้า " โดยใช้หลักภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนด้านทรัพยากรป่าไม้ที่ถูกทำลาย
- การจัดการด้านการอนุรักษ์ป่าไม้แบบไม่เป็นทางการ
- มีการจัดกิจกรรมร่วมกันของชุมชนด้านการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่า เช่น การบวชป่า การปลูกป่าทดแทน
- การจัดการป่าชุมชน " ม่อนพระเจ้า " เป็นระบบเช่น
 - การออกกฎกติการ่วมกันในการอนุรักษ์ป่าชุมชน
 - การรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการรักษาป่าอย่างเป็นระบบ
- มีการสร้างความตระหนักในด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ เพื่อประโยชน์ร่วมกัน

ความรู้ใหม่

- ความร่วมมือของคนในชุมชน ในการจัดการป่าที่ประสบผลสำเร็จ
- คนในชุมชนมีการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเองมากขึ้น โดยรวมกลุ่มกันจัดทำสิ่งต่าง ๆ เป็นของส่วนรวมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมกันทำมาหากิน
- ความเข้มแข็งของชุมชน
- คนในชุมชนมีความตระหนักในบทบาทหน้าที่และการดำเนินวิถีชีวิตของตนเอง
- การจัดการป่าไม้ที่ประสบความสำเร็จโดยคนในชุมชนได้รับการยกย่องให้เป็นแหล่งต้นแบบการเรียนรู้เพื่อการจัดการป่าไม้โดยชุมชน

รูปแบบการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนบ้านเจดีย์ ที่ประสบความสำเร็จ
เหมาะสมที่จะนำไปขยายผลไปยังเยาวชน เพื่อสร้างคามตระหนักในบทบาทของเยาวชน
ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและเห็นถึงวิธีการจัดการความร่วมมือ ทางทีมงานวิจัยจึงได้
ขยายรูปแบบสู่เยาวชนในสถาบันการศึกษา ในอำเภอเชียงกลาง โดย

1. ประชาสัมพันธ์ถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม การจัดการ การอนุรักษ์ เพื่อ
สร้างความตระหนักให้แก่เยาวชน โดยเน้นนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในพื้นที่อำเภอ
เชียงกลาง

- โรงเรียนเชียงกลาง "ประชาพัฒนา" *ได้ผลแล้ว*
- โรงเรียนโครมวิทย *ได้ผลแล้ว*
- โรงเรียนบ้านโหลวง *ได้ผลแล้ว*

2. มีการจัดตั้งชมรม "เชียงกางักป่า" ขึ้น โดยรับสมาชิกเป็นเยาวชนที่มีความ
สนใจด้วยความสมัครใจจาก 3 โรงเรียน โดยมีเยาวชนแกนนำในชุมชนบ้านเจดีย์ เป็น
หลัก และหาสมาชิกร่วมชมรมได้ 110 คน มีการจัดตั้งคณะกรรมการชมรม ดังนี้

2.1 นางสาวกวิวัน	เวททำ	ประธานชมรม
2.2 นายฉัตรชัย	ชะปัญญา	รองประธาน
2.3 นางสาวพัชรมัย	ชะปัญญา	เลขานุการ
2.4 นางสาวสุทธิดา	แสงรัตน์	เหรัญญิก
2.5 นางสาวเบญญาภา	เวททำ	ประชาสัมพันธ์
2.6 นางสาวอัญชลินันท์ เพตะกร		ปฏิคม
2.7 นายรัชชานนท์ คงศรีศักดิ์		ปฏิคม
2.8 นางสาวเจนจิรา บุญเกิด		ปฏิคม

คณะกรรมการเยาวชน จัดแบ่งกลุ่มเยาวชนออกเป็น 10 กลุ่ม และแต่งตั้งหัวหน้า
กลุ่ม ตั้งชื่อกลุ่มเป็นชื่อของต้นไม้ในป่าในชุมชนท้องถิ่นที่เยาวชนชื่นชอบ เช่น กลุ่มดิน
เปื้อย (ตะแบก) , กลุ่มคะเคียนทอง, กลุ่มเถี่ยวคอกขาว ฯลฯ

3. จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักให้เยาวชนเห็นคุณค่าและตระหนักถึงบทบาท
ของเยาวชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

3.1 จัดเวทีขยายผลเครือข่าย การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ซึ่งในเวที
ดังกล่าวมีการพบปะแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ประสบการณ์จริง ระหว่าง

- กลุ่มพิทักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชนบ้านเจดีย์

- กลุ่มชุมชนบ้านด้อเด่นพัฒนา "กลุ่มรักษาน้ำดี"
- กลุ่มเยาวชนชนวนเจียงก้างฮักป่า
- กลุ่มชุมชนต่าง ๆ ที่มีความสนใจ ขอเข้าร่วมกิจกรรม เช่น กลุ่มฮักหัวย
จำปอน ตำบลเปือ อำเภอยะเขยงกลาง , กลุ่มรักป่าต้นน้ำหุย ตำบลพระพุทธรบาท อำเภอยะ
เขยงกลาง , กลุ่มรักต้นน้ำเปือ ตำบลพระธาตุ อำเภอยะเขยงกลาง

ในการจัดกิจกรรมดังกล่าว ทางคณะทีมวิจัยและแกนนำคณะกรรมการ กลุ่ม
พิทักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชนบ้านเจดีย์ ในการดำเนินกิจกรรมเวทีขยายผลเครือข่าย ดังนี้

1. ถ้อยทอควมปัญหาท้องถิ่นในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ป่าไม้) จากปราชญ์
ชาวบ้าน อาทิเช่น

- พระครูพิทักษ์นันทคุณ ประธานมูลนิธิรักษ์เมืองน่าน ผู้นำพิธีกรรมทางศาสนา
มาประยุกต์ใช้ในการอนุรักษ์ป่าและต้นน้ำลำธาร

- ผู้อำนวยการ สมเดช อภิขยกุล ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดน่าน
- ประธานกลุ่มพิทักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชนบ้านเจดีย์
- ประธานกลุ่มรักษาน้ำดี
- นายอำเภอ พงษ์เดช ทิพย์เดช ประธานพิธีเกิดเวทีเสวนา

2. คณะกรรมการกลุ่มพิทักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชนบ้านเจดีย์ พาผู้เข้าร่วมเวทีขยายผล
เครือข่ายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เข้มขันกิจกรรมการจัดการป่าไม้ ในเขตพื้นที่ป่าชุมชน
"บ่อนพระเจ้า" ได้แก่

- แนวกันไฟ
- ป้ายประกาศกฎกติกาของป่าชุมชน
- ทำน้ำกันน้ำ
- หอสังเกตการณ์
- หลักแนวเขตของป่าชุมชน
- ป่าต้นน้ำ และทิวทัศน์โดยรอบของป่าชุมชน "บ่อนพระเจ้า"

3. จัดแบ่งกลุ่มย่อยของแต่ละกลุ่ม โดยแยกกันระหว่างชุมชนและเยาวชน ร่วม
กันจัดทำแผนทางการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ยั่งยืน

2. คิวแทนแต่ละกลุ่มเสนอแนวทางการอนุรักษ์ป่า และแลกเปลี่ยน เรียนรู้ความ
คิดเห็นซึ่งกันและกัน

3.2 กิจกรรมการเข้าค่ายเยาวชนชนบท " เชียงก้างฮักป่า " มีโครงการและกิจกรรม ดังนี้
โครงการกิจกรรมการเข้าค่ายเยาวชนชนบท " เชียงก้างฮักป่า "

ในโลกโลกาภิวัตน์ ซึ่งมีความเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ทั้งในด้านความรู้ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี มนุษย์ในยุคปัจจุบันจึงมีถึงอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันมากมาย เมื่อมนุษย์เพิ่มมากขึ้นทำให้ต้องการปัจจัยต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตก็เพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว มนุษย์จึงมีการแข่งขันในการสร้างวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อความเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจและสังคม แต่เทคโนโลยีมีผลในทางลบด้วย คือทำให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมเสื่อมลง เมื่ออาณาจักรของมนุษย์ได้แผ่ขยายฐานธรรมชาติของโลกมากขึ้น สิ่งที่จะถูกทำลายมากที่สุดในปัจจุบัน คือ พื้นที่ป่าไม้ ทรัพยากรธรรมชาติถูกนำมาใช้อย่างฟุ่มเฟือยและสิ้นเปลือง ทำให้จำนวนป่าไม้ลดลงอย่างรวดเร็ว จึงเป็นผลสืบเนื่องมาจนทุกวันนี้

เยาวชนปัจจุบันก็เป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งที่หันไปให้ความสนใจเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น ปลดปล่อย^{ปล่อย}ละเลยวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันทรงคุณค่าของตนเอง จึงได้มีการจัดการเข้าค่ายครั้งนี้ขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เยาวชนมีความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น โดยเฉพาะป่าไม้และระบบนิเวศวิทยา
2. เพื่อให้เยาวชนและชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและเปลี่ยนเรียนรู้
3. เพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้กระบวนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการถ่ายทอดประสบการณ์จริงจากคนในชุมชน
4. เพื่อเป็นการขยายเครือข่ายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั้งชุมชนและเยาวชนในอำเภอเชียงกลางให้ยั่งยืนสืบไป

โดยได้งบประมาณจากกองทุนสนับสนุนการวิจัยภาค (สกว.)

ผลคาดว่าจะได้รับ

1. เยาวชนมีความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น โดยเฉพาะป่าไม้และระบบนิเวศวิทยา
2. เยาวชนและชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3. เยาวชนได้เรียนรู้กระบวนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการถ่ายทอดประสบการณ์จริงจากคนในชุมชน
4. ทำให้เครือข่ายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั้งชุมชนและเยาวชนในอำเภอเชียงกลางยั่งยืนสืบไป

กิจกรรมการเข้าค่ายเยาวชนชมรม "เจียงก้างฮักป่า" ณ ป่าชุมชน "ม่อนพระเจ้า"

วันที่ 13 - 14 ตุลาคม 2544

วัน เวลา	กิจกรรม
วันเสาร์ที่ 13 ตุลาคม 2544	
08.00 - 08.30 น.	ลงทะเบียน
	- เก็บสัมภาระ
08.30 - 09.00 น.	นันทนาการ รับประทานอาหาร "ผู้จักมักเกย"
09.00 - 09.30 น.	พิธีเปิด
09.30 - 10.00 น.	"ตะลื่อ ซอ ซึง"
10.00 - 11.00 น.	"นันทนาการสิ่งแวดล้อม โดย คุณนรินทร์ สุขประภาพร ป่าไม้อำเภอเชียงกลาง
11.00 - 12.00 น.	"ป้อฮื้อ ป้อหลวง หวงแทนป่า"
12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหาร
13.00 - 14.00 น.	เยาวชนกับป่าไม้ โดยพระครูพิทักษ์นันทคุณ
14.00 - 14.15 น.	พัก
14.15 - 15.15 น.	กิจกรรม "เสียงฮื้อย ด้อยก่า ฮานผิน คนฮักป่า"
15.15 - 17.00 น.	ภารกิจส่วนตัว
17.00 - 18.00 น.	รับประทานอาหาร
18.00 - 20.00 น.	นายศรีสุขวิญ ฟังเรื่องเล่าจากคนเฒ่าคนแก่ ชมการชอ การฟ้อน
20.00 - 20.30 น.	กฎหมายป่าไม้ โดย พ.ด.ท.สมเกียรติ ปราดเปรียว รอง ผกก.หน.ศก.อ.เชียงกลาง
20.30 - 21.30 น.	ละครจาก เยาวชนเจียงก้างฮักป่า
21.30 - 22.00 น.	กิจกรรมชมดาว, ต่อดังค์
	- นอนพักผ่อน

วัน เวลา	กิจกรรม
วันอาทิตย์ที่ 14 ตุลาคม 2544	
05.00 - 05.15 น.	ตื่นนอน
05.15 - 06.15 น.	ออกกำลังกาย " สายตะก๊าม "
06.15 - 08.00 น.	ทำภารกิจส่วนตัว
08.00 - 09.00 น.	นันทนาการ
09.00 - 10.00 น.	บรรยายเกี่ยวกับป่าไม้ โดยคุณณวัทย์ " โครงการ ป่ารกน้ำ รักษ์แผ่นดิน "
10.00 - 11.00 น.	นันทนาการ
11.00 - 12.00 น.	สรุปกิจกรรม " เยาวชนเชิงก้างอีกป่า "
12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหาร
13.00 - 14.00 น.	กิจกรรมอำลา

สิ่งที่ได้จากการจัดกิจกรรมเยาวชน - เที่ยง崗อักป่า "

เยาวชน	
ได้จากประสบการณ์จริง 1. ความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่ รุ่นน้อง 2. ได้เจอใหม่ 3. รักและตระหนักในธรรมชาติเพิ่มขึ้น 4. การอยู่ร่วมกันในสังคม ความสามัคคี เอื้ออาทร กล้าแสดงออก 5. ประทับใจ 6. การดำเนินชีวิตอยู่ในป่า 7. ได้ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน เช่น คบมะผาบ ฟ้องเจิง สะล้อ - ซอ ซึง, ฟ้อนแอ้น, ฟ้อนดาบ	ได้จากการบรรยาย 1. ชื่อดั้งไม้ 2. ประโยชน์ของป่า 3. ระบบนิเวศวิทยา 4. การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า 5. ประวัติความเป็นมาของป่าชุมชน ม่อนพระเจ้า 6. เยาวชนกับอาสาสมัคร 7. กฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้

ชุมชน	หน่วยงาน / องค์กรต่าง ๆ
1. ความภูมิใจในการถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ 2. ได้เครือข่ายการอนุรักษ์ป่าไม้ 3. ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน 4. เกิดกลุ่มอนุรักษ์ใหม่ตามชุมชนต่าง ๆ 5. ตำนานคุณค่าของป่าไม้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. เข้าใจและให้ความร่วมมือสนับสนุนกิจกรรม 2. ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่หน่วยงาน / องค์กร 3. ผู้นำชุมชนได้แนวคิด / วิธีการเพื่อพัฒนาชุมชน

จากการจัดกิจกรรมในการถ่ายทอดถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ป่าไม้ ของ
 ชาวชน “ เขื่อนกังฮักป่า ” ทำให้ชาวชนเกิดการตระหนักถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
 เพิ่มมากขึ้น เพราะชาวชนได้สัมผัสกับป่าไม้และแนวทางในการจัดการป่าไม้ รวมถึง
 การชี้แจงจากภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์และโทษ รวมถึงผลกระทบจากการบุกรุก
 ทำลายป่าไม้ สร้างภาพให้เห็นแนวทางที่ชาวชนจะช่วยรักษาป่าไม้ของชุมชนและประเทศ
 ชาติ และชาวชนเองจะเป็นผู้ที่สืบสวนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะเรื่องป่าไม้
 สืบต่อไป การจัดกิจกรรมต่างๆ จึงเป็นเสมือนแนวทางเริ่มต้นที่ดีของชาวชนกลุ่มนี้ที่จะ
 เอาความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมไปเผยแพร่สู่เพื่อน ๆ พ่อแม่และบุคคลต่าง ๆ จึงทำให้
 ชุมชนในอำเภอเชียงกลาง เกิดความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่มากขึ้นต่อไป

สถานภาพของกลุ่มเยาวชนในปัจจุบัน ^{เป็นใครบ้าง มีกี่คน}
ตัวแทนของกลุ่มเยาวชนชมรมเจียงก่างฮักป่ากระจายอยู่ตามชุมชนต่าง ๆ ในพื้นที่อำเภอ
เจียงกลาง และเป็นสมาชิกของกลุ่มเยาวชนในหมู่บ้านของตนเอง ที่พยายามนำเอาประสบ
การณ์ที่ได้รับจากกิจกรรมของชมรมเยาวชนเจียงก่างฮักป่าไปขยายผลสู่เยาวชนคนอื่น ๆ
ในชุมชนของตนเองต่อไป กลุ่มเยาวชนบางส่วนแยกย้ายไปต่อในระดับอุดมศึกษาตาม
มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ขาดการประสานงาน เชื่อมต่อกันของกิจกรรมร่วม

ทิศทางและกลไกของกลุ่มในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอนาคต

- รับสมัครสมาชิกใหม่ของชมรมทุกปี
- จัดหาทุนสนับสนุนกองทุนชมรมและแต่งตั้งคณะผู้บริหารกองทุน
- จัดตั้งกองทุนสนับสนุนด้านการศึกษาแก่สมาชิกในชมรมเจียงก่างฮักป่า
- ประชุมรวมสมาชิกที่คั่นคู่แผ่นดินถิ่นเกิดในเดือนเมษายนของทุกปี
- จัดทำทะเบียนชมรม
- จัดตั้งฝ่ายประสานงานและศูนย์ข้อมูล
- จัดทำกฎระเบียบชมรมและคณะกรรมการดำเนินงาน
- มีการประสานงานสมาชิกของชมรมที่ไปศึกษาต่อที่อื่น กลับมาให้ความรู้ต่อ
รุ่นน้อง
- จัดกิจกรรมต่อเนื่องอย่างน้อย 3 เดือนต่อ 1 ครั้ง
- ทำเอกสารเผยแพร่การเคลื่อนไหวของกลุ่ม
- จัดทำปฏิทินการดำเนินกิจกรรมเป็นรายปี

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญยิ่งต่อสิ่งมีชีวิต ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์ เนื่องจากป่าไม้มีประโยชน์ ทั้งการเป็นแหล่งวัตถุดิบของปัจจัย 4 คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ยังมีประโยชน์ในการรักษาสมดุลของสิ่งแวดล้อมอีกด้วย ดังนั้นเราทุกคนจึงควรช่วยกันดูแลรักษาอนุรักษ์ป่าไม้เพื่อให้ยั่งยืนสืบไป

เมื่อมนุษย์มีความจำเป็นในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อสนองตอบความต้องการของมนุษย์ในลักษณะปัจจัยสี่ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการดำรงชีวิตเบื้องต้นของมนุษย์สืบเนื่องจากการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีความเจริญก้าวหน้า ส่งผลให้มนุษย์สามารถคิดค้น ประดิษฐ์ เครื่องมือเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้อย่างขาดการอนุรักษ์ ทำให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมตามมาภายหลังละชุมชน เช่น น้ำท่วม การกัดเซาะพังทลายของดิน ไฟป่า ความแห้งแล้ง ฯลฯ ปัญหาดังกล่าวมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ในชุมชน

ในอดีตรุ่นชนบ้านเจดีย์ 2 หมู่ 10 เป็นกรณีชุมชนตัวอย่างที่ได้ประสบกับปัญหาของการไม่รู้คุณค่าและการรักษาป่าไม้ จึงทำให้ป่าซึ่งเคยมีความอุดมสมบูรณ์ถูกทำลายลงจากปัญหาที่ประสบด้วยตนเองของประชาชนในพื้นที่หลังจากป่าถูกทำลายลง ในฤดูฝนทำให้เกิดน้ำที่ไหลจากเนินเขาไหลหลากเข้าท่วมหมู่บ้านอย่างรวดเร็ว พัดพาเอาหิน กรวด หวาย ดินทับถมเรือสวนไร่นา ในฤดูแล้ง จะประสบปัญหาน้ำน้อย น้ำใช้แห้งขาด ไฟป่าไหม้ภูมราวนเข้าสู่หมู่บ้าน เกิดหมอกควันปกคลุมไปทั่วหมู่บ้าน จากเหตุการณ์ดังกล่าวชุมชนจึงคิดหาแนวทางในการแก้ไขปัญหานี้ โดยสร้างข้อตกลงร่วมกัน ประการเป็นกฎ-กติกาของชุมชน ในด้านการอนุรักษ์ป่า และการใช้ประโยชน์จากป่าร่วมกันของชุมชน กลายเป็นแบบอย่างที่ดี ที่ทีมวิจัยเล็งเห็นความสำคัญว่าจะนำรูปแบบการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนบ้านเจดีย์ 2 หมู่ 10 ไปขยายผลต่อชุมชนอื่น ๆ และเยาวชนในอำเภอเชียงกลาง ให้ยั่งยืนสืบไป และเป็นแนวทางที่สำคัญอย่างยิ่งในการปลูกจิตสำนึกให้แก่ชุมชนและเยาวชนให้เกิดความรักและหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติของตนเอง และยังเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ที่พัฒนามากขึ้นมาจากฐานของชุมชน และชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการคิดและตัดสินใจ ได้แสดงให้เห็นถึงการพัฒนารูปแบบการพัฒนา

องค์กรประชาชนที่พิสูจน์ตัวเองถึงศักยภาพที่มีอยู่จริงในการทรัพยากรของตนเองได้ ที่เกิดขึ้นท่ามกลางกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านในชุมชน

งานวิจัย โครงการขยายเครือข่ายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน กรณีศึกษา อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน เป็นการศึกษารูปแบบและเงื่อนไขการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม บ้านเจดีย์ 2 หมู่ที่ 10 อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน ที่จัดการเรื่องป่าไม้ที่ประสบความสำเร็จ นำไปขยายผลเครือข่าย การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งมีกระบวนการจัดการอันน่าติดตามศึกษา เพื่อตอบคำถามที่ว่า รูปแบบการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนบ้านเจดีย์เป็นอย่างไร และมีปัจจัยเงื่อนไขไปอย่างไร หมู่บ้านใกล้เคียงสามารถนำรูปแบบการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนบ้านเจดีย์ไปใช้และขยายผลในการทำกิจกรรม ของเยาวชนในโรงเรียนอย่างไร โดยการศึกษากระบวนการต่อเนื่องเป็นเวลา 1 ปี 10 เดือน เพื่อมองหาปัจจัยหรือเงื่อนไขที่ทำให้การขยายเครือข่ายเป็นไปได้ด้วยดี

การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยในพื้นที่ศึกษามีโอกาสได้ร่วมกับบุคคลองค์กรทำให้ผู้วิจัยได้ประสบการณ์จากบุคคลหลายกลุ่มหลายทัศนคติของคนในชุมชน และมีโอกาสสัมผัสสังคมนาภายนอกชุมชนทำให้เกิดการปรับตัวเพื่อพัฒนา ในการเก็บข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ทางทีมวิจัยได้จากข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านและจากเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยนำเทคนิคการเก็บข้อมูลแบบ PAR (Participatory rural appraisal) มาใช้และถูกนำไปตรวจสอบโดยจัดเวทีวิเคราะห์ และตรวจสอบข้อมูลการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักวิจัย ชาวบ้านในชุมชนและเครือข่ายตลอดถึงบุคคลภายนอก

PAR = Participatory
Action Research
หรือ Participatory
Rural Appraisal

ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นต่อหมู่บ้านเจดีย์ 2 เป็นผลสืบเนื่องจาก การตัดไม้ทำลายป่าและไม่มีองค์กรใดเข้ามาให้ความสำคัญ จนกระทั่งได้มีการรวมกลุ่มขอ - ทรัพยากรเพื่อพิทักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน จนทำให้ชุมชนจัดการทรัพยากรได้ประสบความสำเร็จปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าว จึงลดน้อยลง การจัดการรวมกลุ่มจึงทำให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชนจนทำให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนให้ความสนใจ และสามารถนำไปเป็นต้นแบบ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และขยายเครือข่าย

การจัดการป่าไม้ของหมู่บ้านเจดีย์ 2 หมู่ 10 อยู่ภายใต้การรวมกลุ่มยอมรับเพื่อพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ได้มีการจัดตั้งกองทุนในการจัดการป่าไม้โดยมีการสมัครเป็นสมาชิกโดยสมัครใจ และซื้อหุ้น หุ้นละ 10 บาท

จากการจัดการเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านเพื่อได้มีการปันผลและช่วยเหลือด้านอุปโภคบริโภค ค่ารักษาพยาบาล แก่สมาชิก และส่วนหนึ่งใช้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ของหมู่บ้าน และได้รับการสนับสนุน เงินทุนจากกองทุน SIF (สำนักงานกองทุนเพื่อพัฒนาสังคม) จำนวน 190,000 บาท ทางกลุ่มได้นำมาจัดสรรในการจัดการป่าไม้ ในเขตป่าม่อนพระเจ้า จนทำให้การจัดประสบความสำเร็จ

มีข้อสังเกตคือว่า การจัดการป่าไม้ต้องได้มีความร่วมมือจากราษฎรในหมู่บ้านอย่างจริงจังจึงประสบความสำเร็จ ไม่ใช่อยู่ที่ตัวเงินในการพัฒนา ซึ่งถือว่าการร่วมมือของราษฎรในหมู่บ้านเป็นกำลังสำคัญในการอนุรักษ์ป่าไม้ให้ประสบความสำเร็จ และจุดนี้เองทำให้ชุมชนแห่งนี้ได้รับการยกย่องจากชุมชนอื่นๆ ว่าเป็น ชุมชนเข้มแข็ง

ผลสำเร็จดังกล่าว ทำให้เกิดแนวคิดในการขยายเครือข่ายไปยังชุมชนต่างๆ ในอำเภอเชียงกลาง ที่ประสบปัญหาเดียวกัน ศึกษาร่วมกันเพื่ออนุรักษ์พื้นที่ป่าที่ต่อเนื่องอย่างมีระบบ ซึ่งทีมวิจัยได้นำผลปฏิบัติการตามรูปแบบของชุมชนบ้านเจดีย์ มาใช้กับบ้านสอเต็นพัฒนา ซึ่งเป็นเครือข่ายในการขยายผลการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

เงื่อนไขในการขยายเครือข่ายเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน คือการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ให้อยู่คู่กับแผ่นดินรวมถึงการจัดการป่าไม้ที่มีระบบและต้องได้รับความร่วมมือจากราษฎรภายในชุมชนนั้น ๆ ด้วย

การจัดการเกี่ยวกับป่าไม้ นอกจากจะอาศัยพลังจากราษฎรในชุมชนซึ่งส่วนมากจะเป็นผู้ใหญ่วัยแรงงานแล้ว กลุ่มเยาวชนก็ถือว่าเป็นกลุ่มที่มีความคิดและความรู้ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญที่จะสืบสานการอนุรักษ์ป่าไม้ไปยังรุ่นต่อไป ได้ดีที่สุด ทางทีมวิจัยจึงขยายผลเข้าสู่เยาวชนในโรงเรียนเชียงกลาง "ประชาพัฒนา" และจัดตั้งเครือข่ายเยาวชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการป่าไม้ เพื่อตระหนักถึงคุณค่างานได้มี การรวมกลุ่มเยาวชน ภายใต้ชื่อว่า ชมรมเยาวชนเชียงกางักป่า เพื่อมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ที่ยั่งยืนต่อไป

จากการขยายเครือข่ายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน กรมศึกษาอำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน ทำให้เกิดการจัดการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาผลประ โยชน์เข้าสู่ชุมชน ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง การรวมกลุ่มดังกล่าวเป็นการรวมตัวขึ้นของสมาชิกในชุมชนที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาตนเอง และพัฒนากลุ่มและสังคม ให้พัฒนาสังคมต่อไป การรวมกลุ่มเพื่อตอบสนองความต้องการดังกล่าว สืบเนื่องจากการต้องการทางสังคมและเศรษฐกิจของชุมชน เช่น การจัดตั้งกลุ่มทอผ้าไท - ยวน ซึ่งเกิดจากการศึกษาถิ่นกำเนิดตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนบ้านเจดีย์เดิม ทำให้กลุ่มชาวบ้านเกิดจิตสำนึกในการจัดตั้ง โรงทอผ้าไท - ยวน เพื่อสืบสานงานทอผ้า ซึ่งเป็นมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษไม่ให้เสื่อมหายไปตามกาลเวลา และเป็นเหตุทำให้เกิดรายได้และความภูมิใจสู่กลุ่มและคณะที่มียึดเป็นอย่างมาก

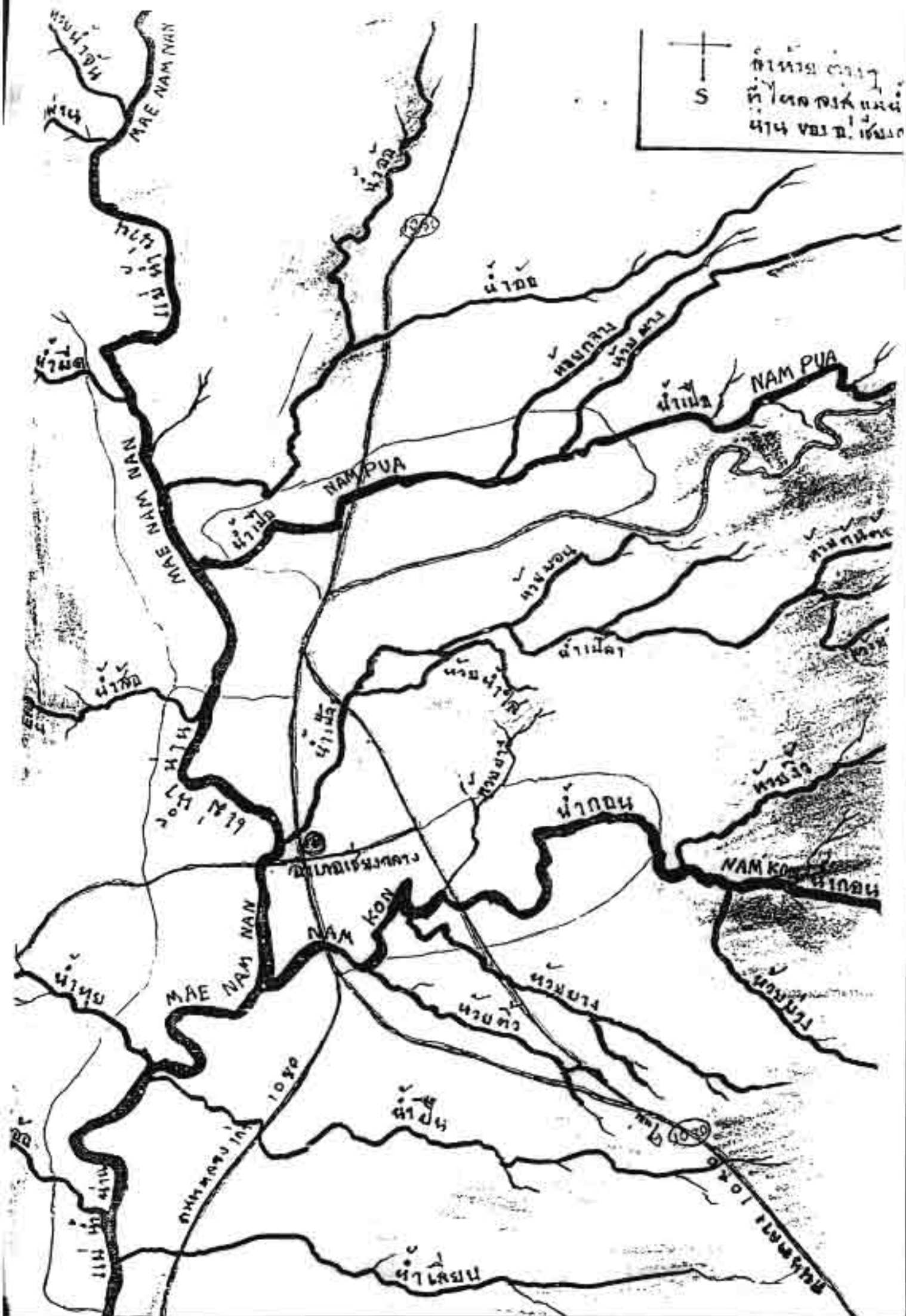
ผลสืบเนื่องจากการขยายผลการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นอกจากผู้ใหญ่ยังมิกลุ่มเยาวชนที่ให้ความสนใจเป็นอย่างมากจากการศึกษา เยาวชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรมของชุมชน หมู่บ้านของตนเอง ทำให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเหล่านี้ เช่น การฟ้อนเจิง การเล่นดนตรีพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน จากกิจกรรมดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเยาวชนให้ความสนใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมพร้อมกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไปด้วยในตัว

ข้อเสนอแนะ

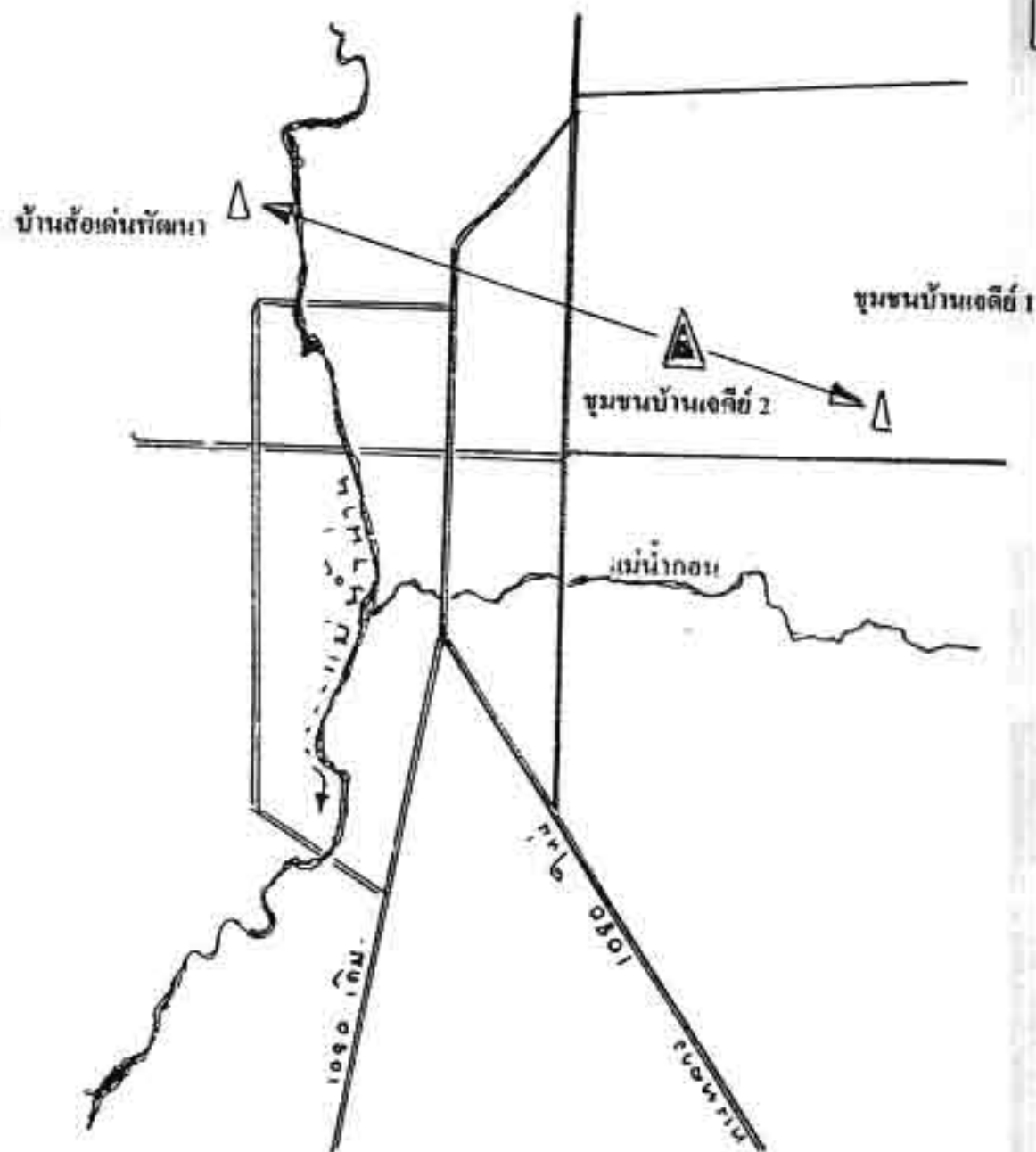
1. ในการทำวิจัย กรณีศึกษา การขยายเครือข่ายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อำเภอ
เขียงกลาง จังหวัดน่าน และทางทีมวิจัยได้ขยายเครือข่ายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
จากการศึกษาดังกล่าว ได้รับความสนใจจากชุมชนอื่น ๆ ทำให้กรอบการทำวิจัยกว้างกว่า
กรณีศึกษา จึงทำให้การเก็บข้อมูล ต้องใช้เวลานาน และ ได้ประสบปัญหา ในการจัดการ
ป่า ที่แตกต่างกัน ซึ่งทีมวิจัย คิดว่า น่าจะมีการจัดการศึกษาต่อไป
2. การรวมกลุ่มเพื่อประ โยชน์ส่วนรวมมากกว่าการรวมกลุ่มเพื่อประ โยชน์ส่วน
ตัว ถือได้ว่าเป็นความเข้มแข็ง น่าจะประเด็นในการศึกษาว่าการรวมกลุ่มดังกล่าวก่อให้เกิด
เกิด ความร่วมมือต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรมได้อย่างไร
3. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมน่าจะเป็นมาตรฐาน ต่อเนื่องสืบต่อไปในอนาคต
ที่มีการวางรากฐานในการปฏิบัติสืบเนื่องล่วงหน้าไว้ โดยเขียนเป็นนโยบาย ปรับปรุง
และพัฒนาสิ่งที่ทำอยู่ให้ดีขึ้น

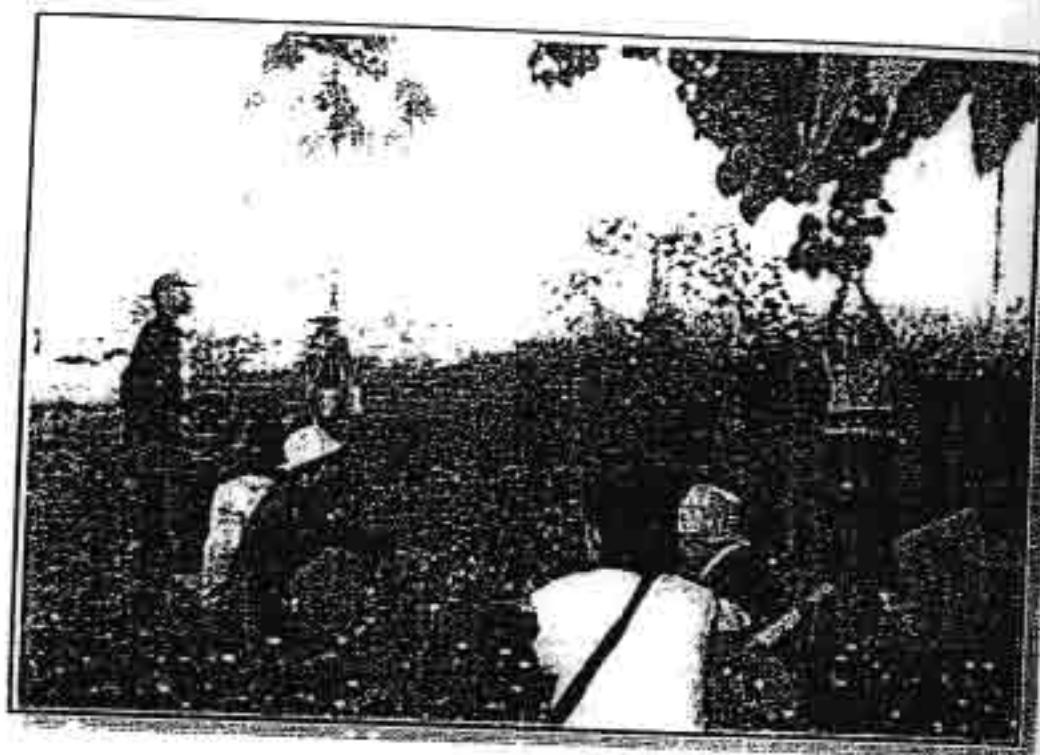
ภาคผนวก

รูปภาพแสดงพื้นที่ป่าต้นแบบ " ม่อนพระเจ้า " กับพื้นที่เครือข่าย

แผนที่การขยายเครือข่าย
โครงการการขยายผลเครือข่ายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน
กรณีศึกษา : อำเภอเชียงดาว จังหวัดน่าน

ทีมวิจัยศึกษาข้อมูลทางกายภาพ
ชุมชนบ้านเจดีย์ (บ้านกุ่มเดิม)

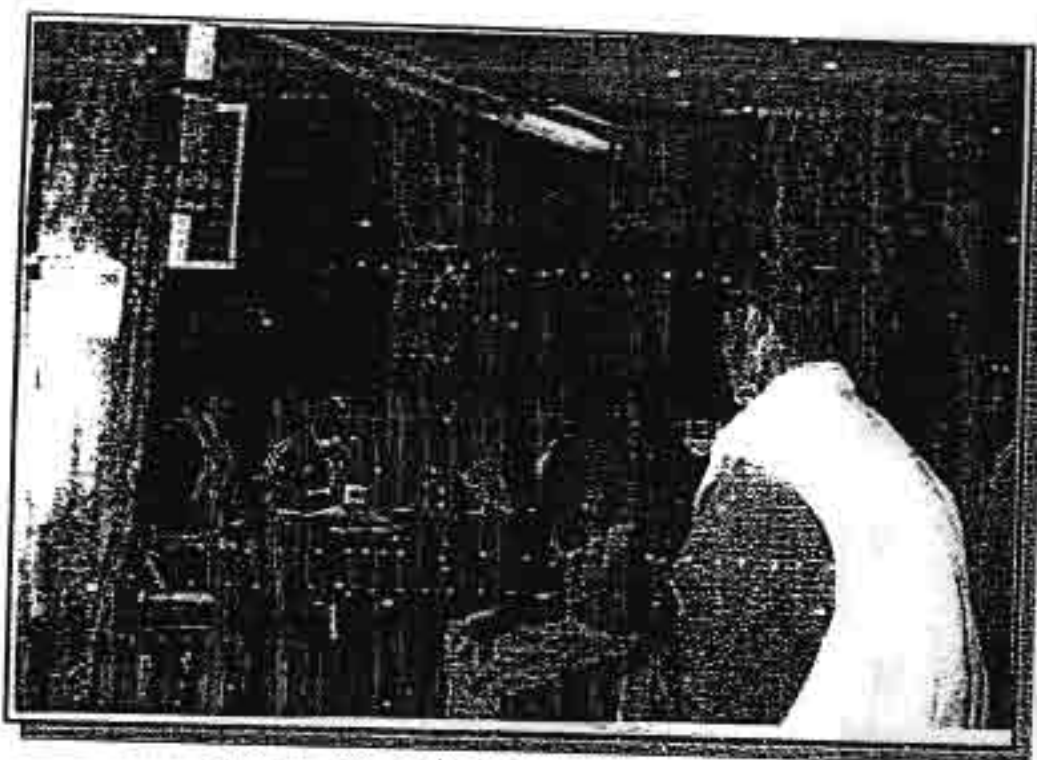

เทศกาลสงกรานต์ กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชนบ้านเจดีย์
ร่วมพิธีบวงสรวงพระประธานของป่า

9 พฤษภาคม 2544

ทีมงานวิจัยจัดเวทีประชุมชี้แจง (ต่อ)

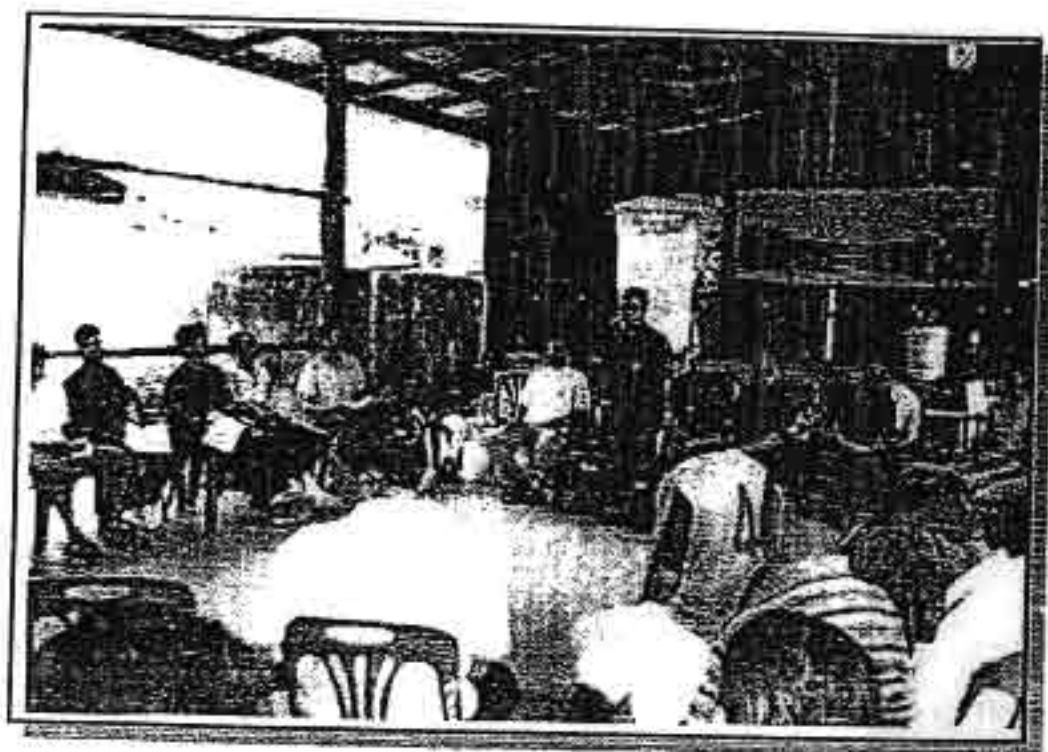
คืนวันอาทิตย์ที่ 3 ธันวาคม 2543

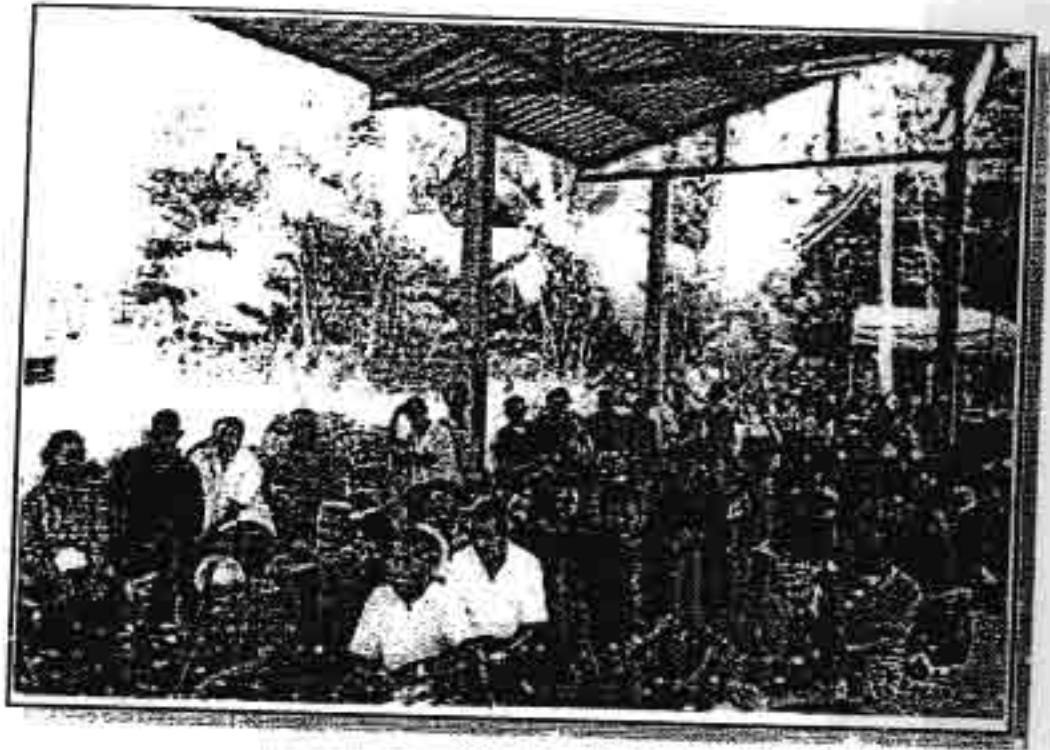
จัดแบ่งกลุ่มผู้นำชุมชน คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ในการกำหนดรูปแบบการอนุรักษ์

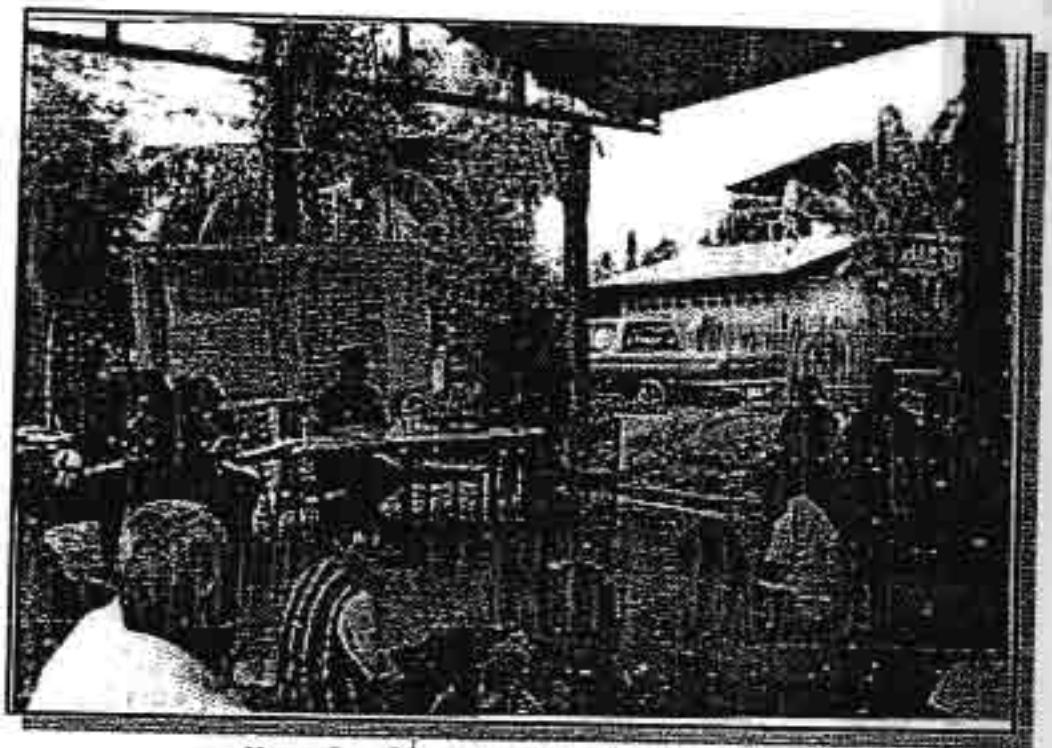
9 พฤษภาคม 2544

ทีมงานวิจัยจัดเวทีประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์การทำวิจัยแบบ PAR
และความเป็นมาของโครงการ ต่อคณะกรรมการบ้านสื่อเด่นพัฒนา

จัดเวทีตรวจสอบข้อมูลร่วมกับชุมชน

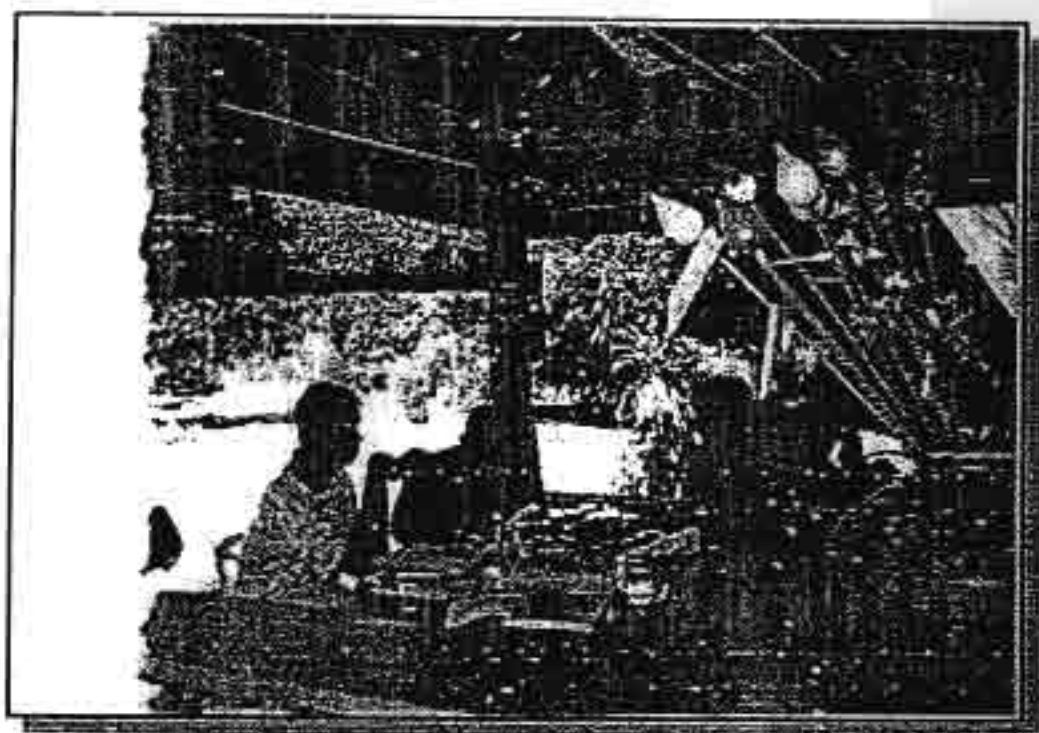

วันอาทิตย์ที่ 3 ธันวาคม 2543

จัดเวทีตรวจสอบข้อมูลร่วมกับชุมชน

เวทีตรวจสอบข้อมูลร่วมกับชุมชน

ทีมวิจัยศึกษาข้อมูลทางกายภาพ
ชุมชนบ้านเจดีย์ (บ้านกุ่มเดิม)

ป่าชุมชน "ม่อนพระเจ้า"

ประธานมูลนิธิกเมืองน่าน

บรรยาย....."เยาวชนกับการอนุรักษ์ป่า"

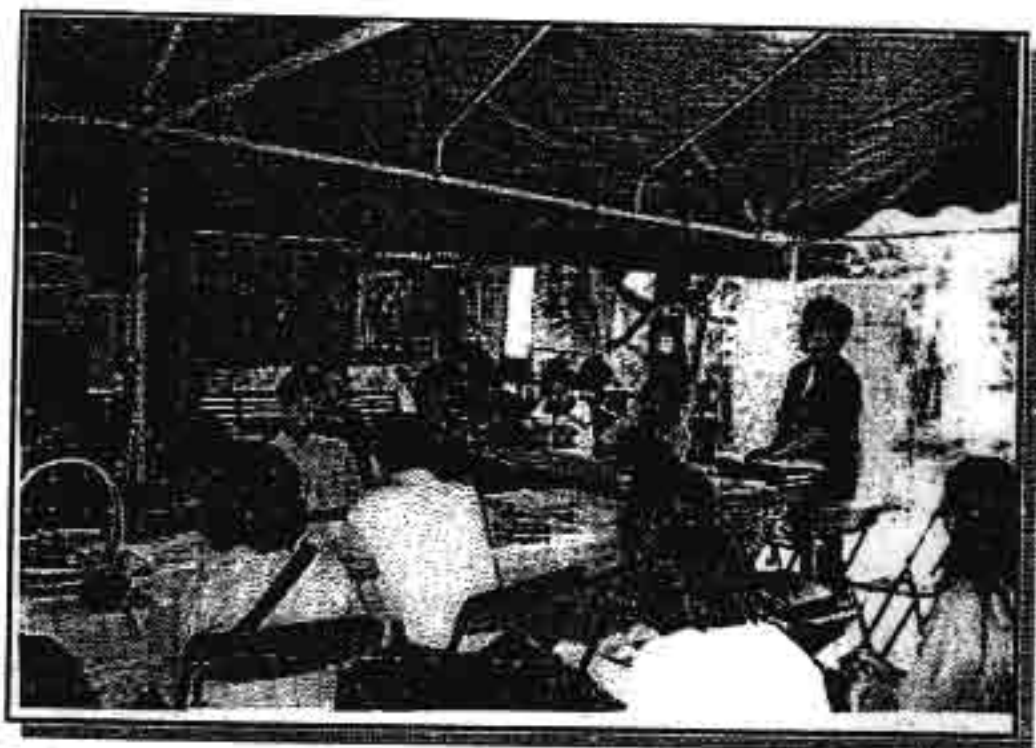
นำแนวคิดไปขยายเครือข่ายแก่ชุมชนอื่น และเยาวชนในโรงเรียนต่าง ๆ ต่อไป

เวทีรายงานความก้าวหน้าการวิจัยท้องถิ่น ของชุมชนบ้านเจดีย์
ต่อเจ้าหน้าที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยภาค (สกว.ภาค)

เวทีรายงานความก้าวหน้าการวิจัยท้องถิ่น (ต่อ)

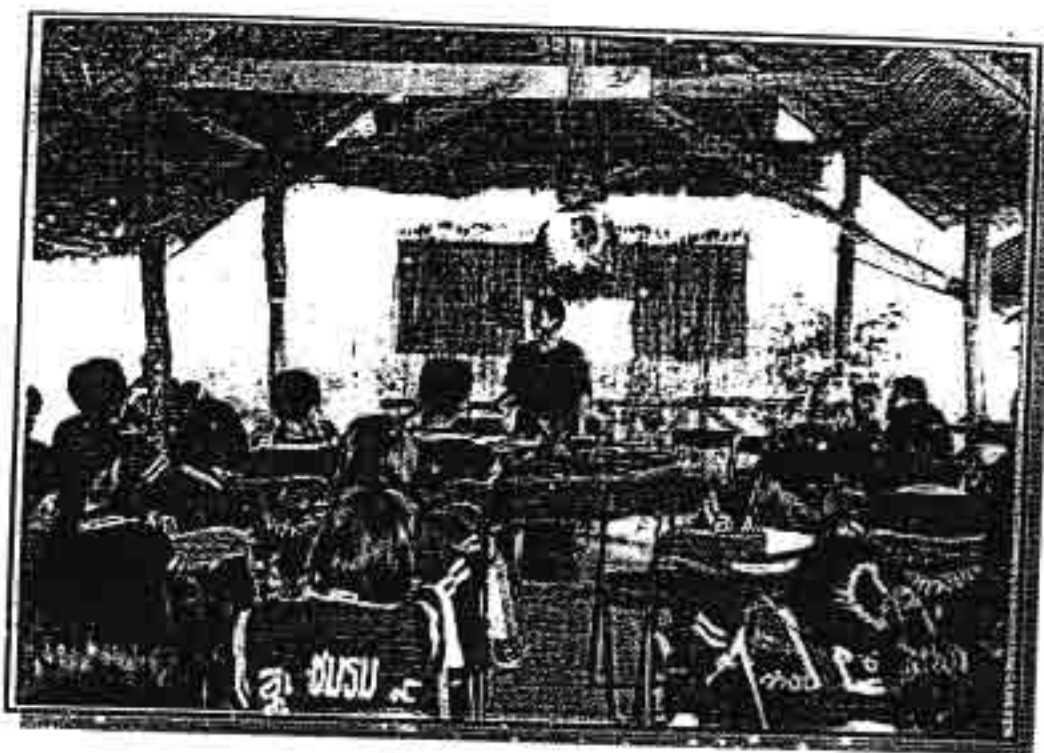
หัวหน้าโครงการวิจัย กล่าวรายงานความก้าวหน้าการวิจัยท้องถิ่น ครั้งที่ 1

ทีมวิจัยร่วมกล่าวรายงานความก้าวหน้าของโครงการวิจัย

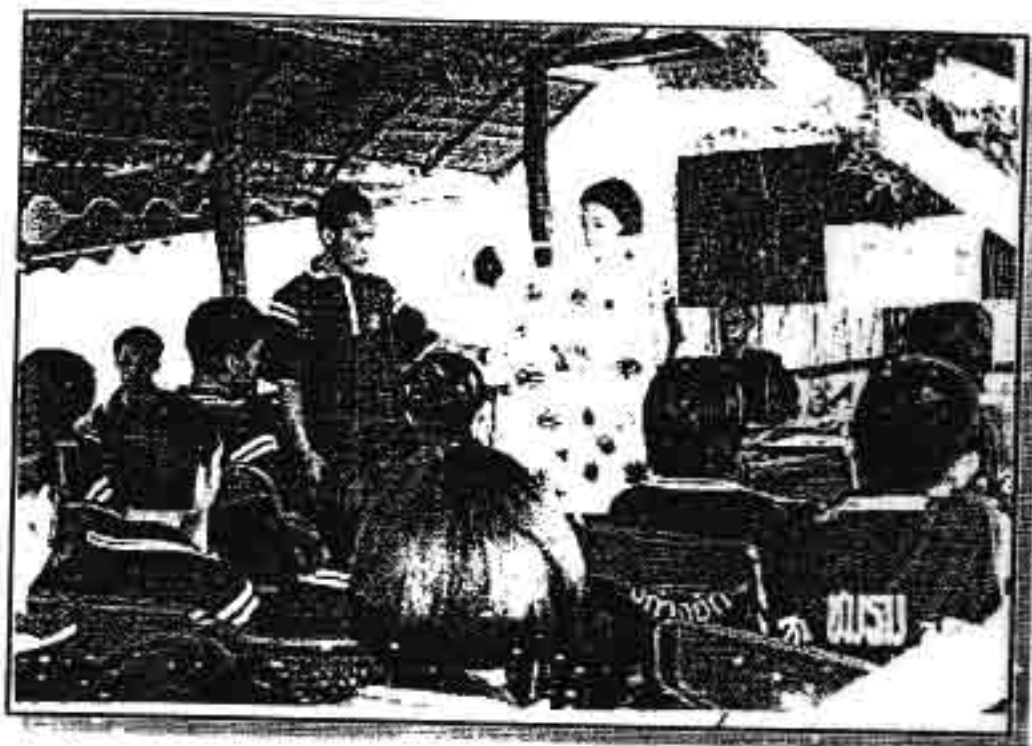
คณะกรรมการทีมวิจัยนำเสนอข้อมูลให้ชุมชนร่วมตรวจสอบ
ด้านการรวมกลุ่มและปัญหาที่มีผลกระทบต่อสังคม

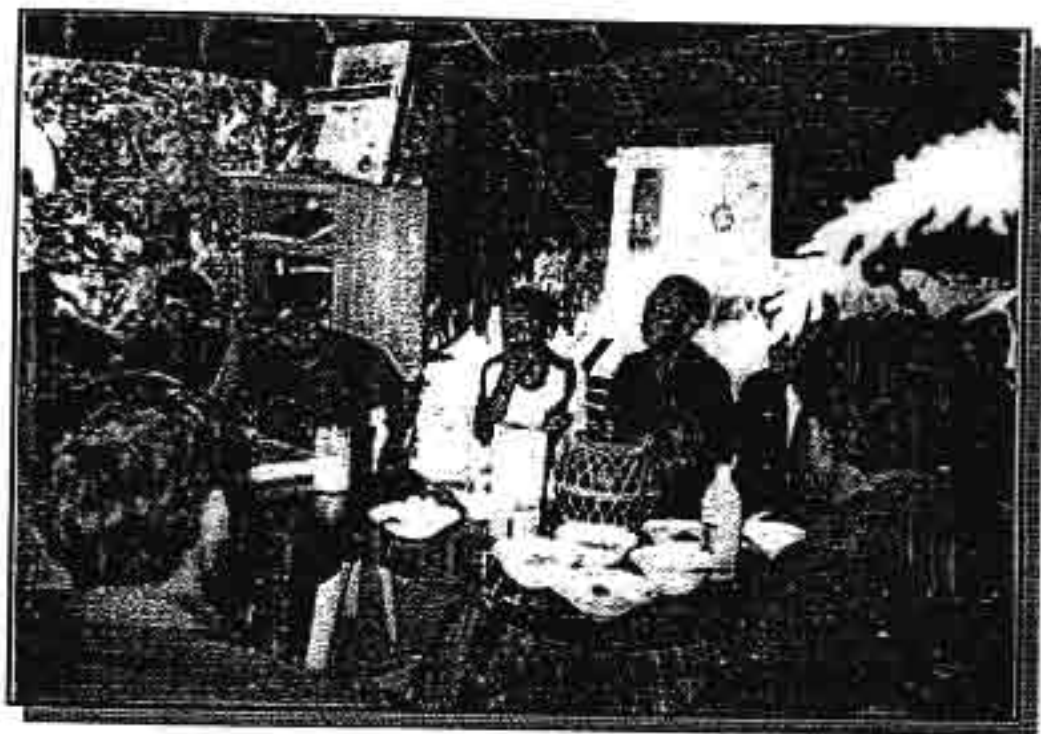
ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ถ่ายทอดประสบการณ์จริง

เยาวชนจัดกลุ่มในการจัดหาแนวทางอนุรักษ์ที่ยั่งยืน

เยาวชนเสนอความคิดการอนุรักษ์ของกลุ่ม

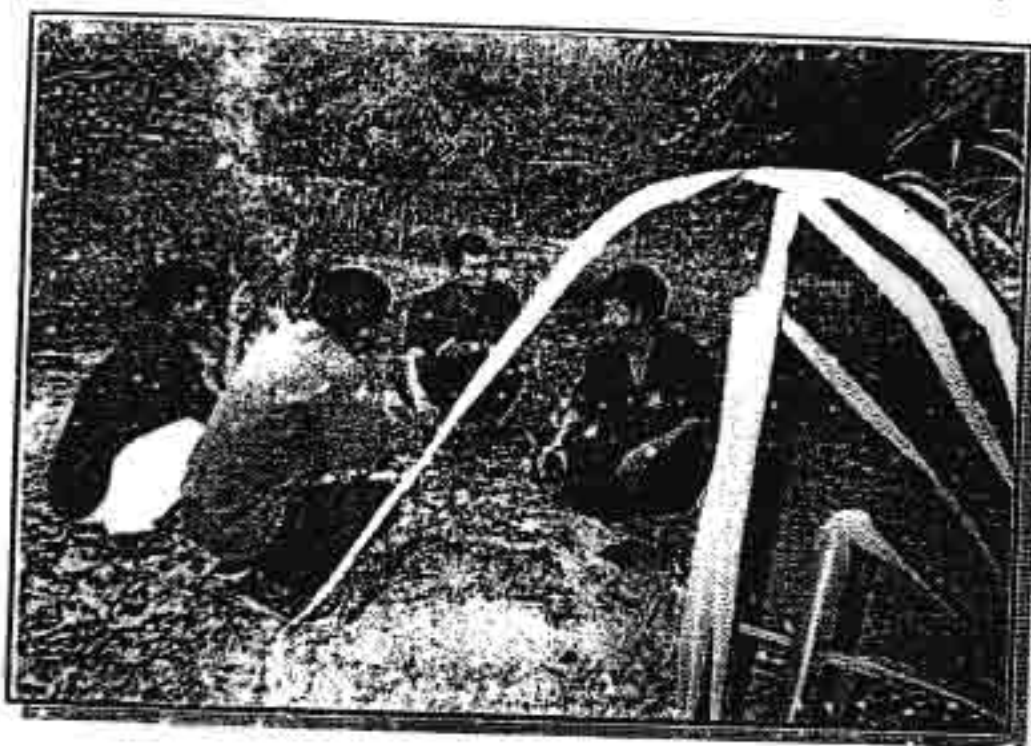

ทีมวิจัยร่วม ชุมชนบ้านเจดีย์

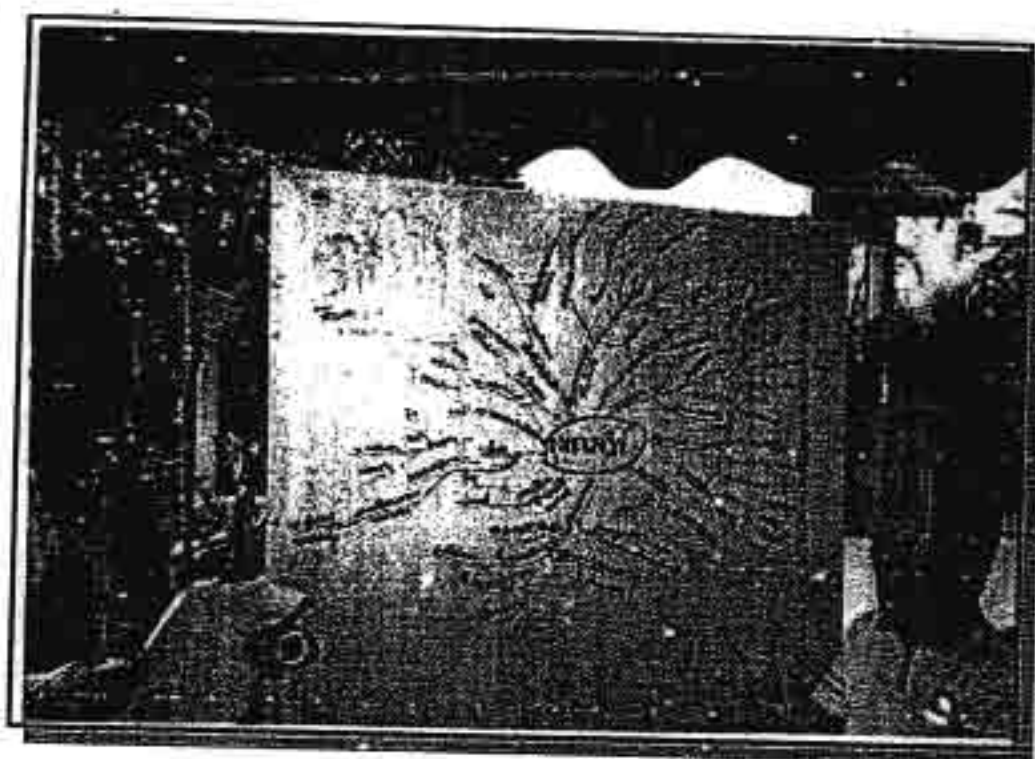

นักข่าว TV ช่อง 11 ให้ความสนใจในเวทีดังกล่าว
ขอจัดทำรายการเผยแพร่

ทีมวิจัยร่วม ชุมชนบ้านเจดีย์

แลกเปลี่ยน ความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้
ต่อเจ้าหน้าที่ สกว.ภาค

แลกเปลี่ยน ความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้
ต่อเจ้าหน้าที่ สกว.ภาค

จัดแบ่งกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้การอนุรักษ์

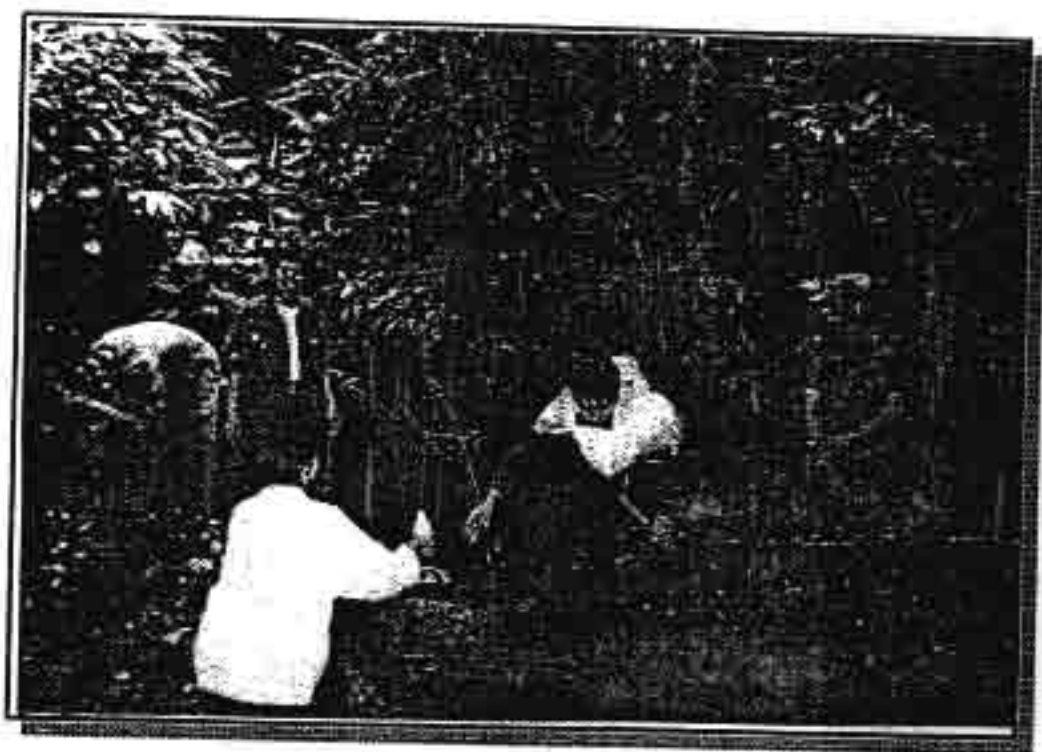
จัดแบ่งกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้การอนุรักษ์
ระหว่างกลุ่มรักน้ำส่อ กลุ่มพิทักษ์สิ่งแวดล้อมบ้านเจดีย์
และตัวแทน อบต.ต่าง ๆ ที่ขอเข้าร่วมสังเกตการณ์ด้วย

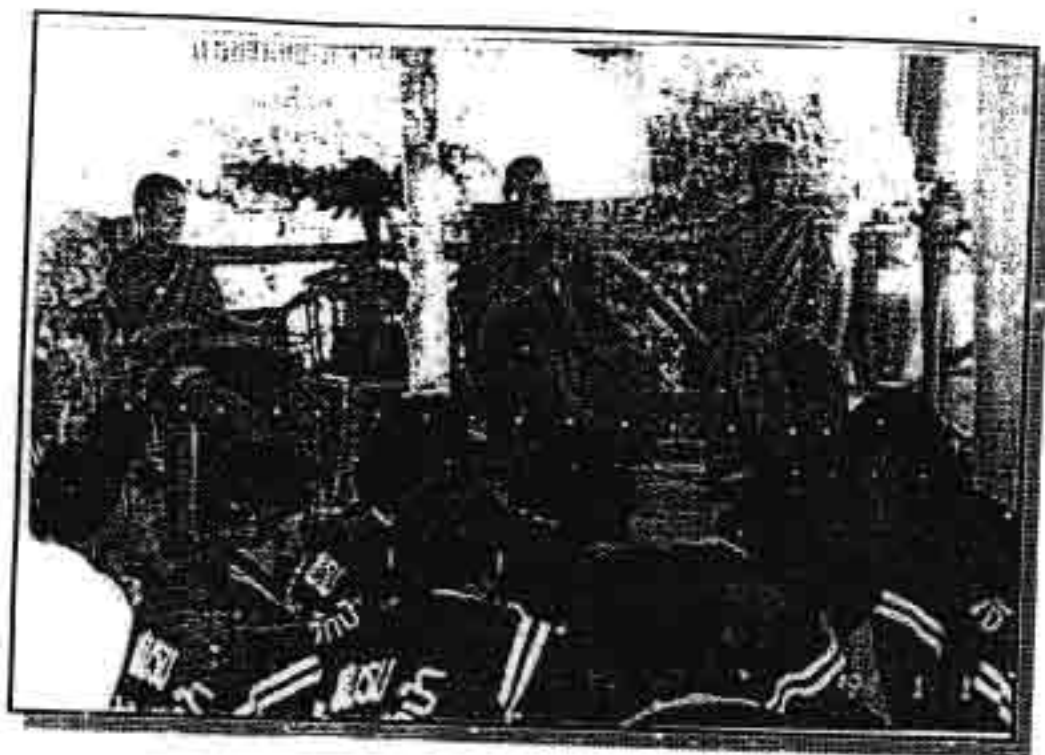

ทีมวิจัยติดตามประเมินผล

ทีมงานวิจัยติดตามประเมินผลการนำรูปแบบการอนุรักษ์
ไปใช้ยังกลุ่มรักษ์น้ำสอ บ้านสอเด่นพัฒนา

ประธานมูลนิธิชักเมื่อนาน
บรรยาย....."เขวชนกกับการอนุรักษ์ป่า"

